

किसा गौतमी

लेखक
प्रकाश वज्राचार्य

किसा गौतमी

किसा गौतमी का जीवन

गौतमी जीवनी

किसा गौतमी का जीवन

गौतमी जीवनी

Dhamma.Digital

लेखक

प्रकाश वज्राचार्य

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति बिहार

श्रीघा नघा टोल, काठमाडौं

फोन— १४५६५

बुद्ध सम्बत् २५२६

नेपाल सम्बत् ११०३

बिक्रम सम्बत् २०४०

ईस्वी सम्बत् १९८३

Dhamma.Digital

प्रथमावृत्ति ११००

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन— ११०३२

प्रकाशकीय

“किसा गीतमी” धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया
१३ गुड स्वंगुगु सफूया रूपे थों छिकपिनि न्होने दें वै चोन ।

थो सफू श्री प्रकाश बज्जाचार्यं न्हुगु धंगं न्ह्याइपुसे
चोंक व थुइके अपुक चोया तःगु बांलाजू ।

थुजोगु सफूत धर्मकीर्तिपालें मनं तुनार्थें पिक्काय्
खंगुला चोया व प्रुफ स्वया गुहाली बीपि दुर्थें आर्थिक गुहाली
कथं चन्दा बिया दीपि श्रद्धावानपि नं दया लः ।

उकि मेहनत याना चोया बिज्याम्ह व दुःख मचासे
प्रुफ सोया बिज्यागुलि प्रकाश बज्जाचार्यं व पूज्य अश्रघोष
भन्तेपिन्त धन्यवाद दु ।

अथे हे थो सफू पिक्काय् चन्दा प्रदान याना गुहाली
बिया दीगुलि मोहनमाया, कृष्णभक्त, रामदेवी, नारांदेवी,
राघादेवी महाराजगंज परिवारपिन्त नं धन्यवाद दु । थुकथं
पुण्यकार्यें न्ह्याबलें श्रद्धा तथा गुहाली याय् फेमा धयागु
आशीर्वाद सहितं कृतज्ञता प्रकट याना ।

धम्मवती

अध्यक्ष धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

११०३ बैशाख १५, २०४०

त्रिरत्न वन्दना

यो वदतं पवरोमनुजेसु
सक्यमुनी भगवा कतकिच्चो
पारगतो बल विरिय समंगी
तं सुगतं सरणत्थमु पेमि

राग विरागम नेजमसोकं
धम्ममसंखत मपट्टिकलं
मधुरमिमं पगुणं सुविभत्तं
धम्ममिमं सरणत्थमुपेमि

यत्थ च दिन्न महप्फल माहु
चतुसु सुचिसु पुरिस युगेसु
अट्ट च पुगल धम्मदसाते
संघ मिमं सरणत्थमुपेमि

किसा गौतमी

“बाउचा छनला ?” माजुया सलं जि कसंग जुल ।
मुलय् छनाच्चंम्ह थः काय्यात स्वथाः जि धया, “नकर्तानि हे
जक चंगु !”

माजु निपलाः न्हाने वयाः घाल, “स्वः ! थुजोगु
चिकुबले तफीगु लं छपाःला फिका तय् माः । से हचि,
जिथाय् थ्यने यके ।” जिगु मुलय् छनाच्चंम्ह मचायात जिमि
माजुं तीजरु ल्हानाः काल—तसक थिलकि दाग चवनी धकाः
ग्याग्यां । हान तन, “छंत धकाः भुतुली दुरू तयातैगु त्वना
कि मत्वना ?” जि छुं लिसः मबियागुलि वं हानं घाल,
“त्वने म्वाःलाःले ? न्हाःचः सुथे हयाव्यूगु सिसाफुसा न अथे
हे तिति । आमथे छुं मनसे जुयां जीला, व नं मचा बूम्हस्यां ?
का स्व रे, मांम्हस्यां छुं मनःगुलि मचा नं गंसि जुइ धुं कल ।
हुं, आः हे भुतुली हुं; भुतू फुसय् तकीलय् तया तैगु दु ।”

नय् योगुला ख हे मष्टु, अय्नं माजुं कर याःगुलि
जि भुतुली वने हे माल । भचा लनाः जि कोथाय् बाउचिया
लं पंचिना च्वना बलय् बाउचिया बाःम्ह तुप्लुवक थ्यंकः वल,

घाल, “किसा ! थौं न्हिने की निम्ह अचिरवति खुसि सिथय् वने न्है—मेला दु अन थौं । मेपित बनना यंकेगु मखु, की हे निम्ह जक...।” खँ पूमवंकुसे मुसुं न्हिला बिल व । अले जितः गिजे याय्थे यानाः ख्नाः स्काः तले थाहाँ वन ।

मछालाः जि थःगु छ्यों ववछुइका । नुगः तस्सकं लय्ताःसां ख्यालं पिज्वय्के मबिया । लय्मताइगु नं गनं— थः भातं माया यानाः खँ मल्हाःगु थ्यादं दय्धुंकल । न्हू बिहायाना हःबलेला गय्चं मचाथे खनीगु, छि ! व ला दच्छितक्क नं छम्ह हे मचा बी मफुबले घकाः जितः हेपे याना हल । भाःतं न्वमवाय्गु याना हल । मयेय्का हल । उबलेबा खँ जक लुमंकेवं म्ह जिरिग च्वं जिला । तर त्वःमंके फेगुनं गये, दत्याति न्ह्योयाला खँ खः...

दत्याति न्ह्यो । सकलें बेलि यानाः कुहाँ बने धुंकल । जि छम्ह जक भुतुली दनि, अले जितः पासा दु जि सिले साःगु थलबल व चिप द्वंचिका तःगु । अपाय्मछि द्वं थलबल गुबले जक सिले सिधेगु खः, गव ! थलबल नं माःगु जक हे मखु, म्वाःगुं म्वाःगुं थलबल नं म्याः यानाः द्वंचिके हेगु । सुं क च्वनां ज्युगु मखुथे धयागु मती तथाः चिप सिलेगु सुरु याना । निगः थलबलति छु सिला जि थःत थःमं ल्हना तय् मफुत । इक्कुसे च्वन । भारांक्क थस्सः पाःवन जि । सुनांनं स्वः मबः । जि सीसां स्वःवैपि मखु थ्व छेँ च्वंपि, सुयातं जिगु चिन्ता दूगु मखु । जि सीसा ला जा नय् घकाः जितः हे न्यंकेथे न्यंकूगुला खःनि अखुनु जिमि केहेभतं ।

फुसां मफुसां तीजक ब्रःश्रःम्हलु दना । इवकुसे च्वन्नि ।
 म्हाचः सुवेत्तिसे प्वाथय् छुं दुहाँ मर्वनिमु सुमना वल । सुभय्
 घः मरि निपा नयागु, उलि है तुं का । जि म्हापानिसे सुनां
 मव्युतले मनय्गु वानि दु, आः नं वनि । थौं बहनी नं सुनां
 जि जा नःला मनःला व्यंगु मखु । थन छे जि गोम्हु सास्त्रि
 म्हायं चने धुन धका न्यनीपि सुं नं महु, म्हासां जि लिसः
 बी फी मखु ज्वी—ओम्ह, गोम्ह ! ?

थौंला जि फियां फी मफुत । च्वसं च्वंगु तगिलय्
 ल्यंगु जा तथा थकूगु जि स्यू । व हे सां निगःचा नय्ला ?
 सुयातं मन्यसे गथे नय् ? तर जितः मनकेगु कुतः म्हाला
 च्वनीपिके न्यनां छुयाय् ? सत्य, फी है मफुत जिला नय्
 पित्याःगु । थौं छकः निगःचा नय्, लिपांनिसे हानं न्यनाः हे
 नय्का बरू । जि तगिच्वय् तथातःगु ल्यंगु जा लिफया ।
 उकिया जा खनेवं म्हुतुइ ई बुया वल । तीजक छप्यः कयाः
 नय्जक छु त्यना, ल्यूनं सुनां सुनां जंघुलि म्हाक दाःगुलि
 म्हातय् च्वंगु जा नं थल नं बय् कुतुवन । ल्यूने स्वया—
 जिमि माजु व केहे भत !

“क्वकनं मनीम्ह खुनि ! अखनुंनिसे सुनां खुया नैगु
 सुनां खुया नैगु धकाः च्वनां छ खुनि लाना च्वनका । का न,
 खुनि !” म्हानेसं च्वंगु नत्तुचां जिमि माजुं स्याय्त मुइकल ।
 हाकनं मुइकल, हाकनं मुइकल—गोथू, गोथू ! ? सराः बियां
 च्वन, दायां च्वन । सहयाय् मफया जि म्वसू वना । अले जि

ज्ञान, जिमि केहे भतं भुतुली दुख्वातःगु मस्यानानिगु च्याना-
 च्वंगु सि छकां कय्का हल । आय्या !! जँधुली हे लात ।
 जि चिल्लाय् दना । अले जिमि माजुं जितः सपः ज्वनाः
 थन, भारावक लाकामं च्वानाः स्वाहाने कुतका हल । जि छुं
 मचाल ।

बहनी कोथाय् थं वनाबले जिमि भाःत मद्यनि । जि
 लासाय् भ्वसुयाः सुकुसुकु ख्वया । अले व धाल, “किसा,
 छगू खँल्हाय्, त चाय्मते न्हे ? छं ला सिहे स्यू जि जिमि
 मां-बोया याकः काय् । छम्ह छय्मचाया ख्वाः स्वय्त तस्सक
 आपुलुपि अपि, नत्रसा कुल थामे याइपि दे मखु हं । प्यदें
 प्यदें दय् धुकूसां छं अमित छम्ह नं छय्मचा बी मफुनि ।
 उकें काशीच्वम्ह साहुया म्हाय् छम्ह जि नाप बिहायाना बी
 माली धका खँ जुयाच्वने धुकल । मिसा नं बाँला धाःगु
 न्यना । छं सुकुमदुसा थःछें वसां ज्यू ।”

जि म्ह छम्हं ववालखं लुना ब्यूम्ह थें जुल । छुं
 भूमिका मतसे तप्यंक हे जितः हे जिमि भाःतं लिथु हय्गु खँ
 न्यंकबले नं जि म्हुतुइ धी फिना च्वनेमाल । जि मिसाजाति
 विरोधया सःनं तय्फूगु मखु । वला उवले हे बाउचा प्वाथय्
 दया बिया जकका, नत्रसा...! ?

“किसा पीत, छंगु बसः छु हीगु दु हचि जि हिया
 बी ।” केहे भतया सलं जि कसंग वन । थःगु ग्यानापुसेच्वंगु
 पुलांगु खं लुमंका च्वनाम्ह जि यँपुसेच्वंगु थौया वर्तमानय्

लिहाँ वया । दत्याति न्होया खँ लुमंका च्वनागुलि बाउचिया लं पंचिने सिधय् धुकूगु हे होस् हे मदुका । काचाकाचां जि लिसः बिया, “म्वाल, जि हे ही ।”

“अले बाउचा ख्वया हल कि छुयाय् ? जि हिया बिलं छु उवी अपाय् च्व ?” केहे भतं जि गंक गंक न लं फुक्क मुनाः यकल ।

तले बाउचा ख्वया हःगु लाकि छु व ? जि काचाकाचां तलय् वना । ए, मखु लाना च्वनका । थः कायात छकः क्वथीक स्वया । जि पुता ! गुलि हिसिचा दु । अले सकस्यां त्वःमवनीगु नं गथे ? उके जिमि केहे भतया नुगः हिलं छु आश्रयं ? न्हापाला जितः हुच्चा पति मचा दय्के भाःमखंमह घकाः हेपे याइगु । जिगु ख्वाल्य् न्हाने हे घाःगुला खःनि, जितः थ्व छे भौमचा घकाः मखु मचा दय्कीम्ह कतांमरि घकाः लसकुस यानागु हं । मचा छम्ह बी मफुबले जित थन छे च्वपिसं ख्वाःतकं मस्वेगु याना हल । म्वाति नं सिकं कसा नयाः ख्वबिनाप बुलाः जा नया च्वना । व ला थ्व बाउचा छम्ह दसांनिसें तिनिका जितः माने याःगु । थौं नं जितः साक्क भिक नकूगु, याउंक तयातःगु जिगु ख्वालं मखु बाउचिया लागी हे जक खः । थ्व हे मचाला खःनि जिगु भाग्य ! जिगु सम्पत्ति ! जिगु खुसि ! जिगु नुगःचु ! जिगु खुगुं जीवनया जः । थुयात छुं जुलकि... ! ?

जि काचाक्क काय्यात कयाः छाती खुचुकेत सना ।
मैचाय्कं म्हुतु पिज्वल—‘जि पुता !!’

+

+

+

सर्गः हाकुसे च्वं । न्हाचःनिसै वावैच्वंगु दीगु हे
मखुनि । जि कोयाय् दुने । जि पुता खाताय् ग्वतुका तथा ।
मस्यु छु जुलय् वयात—म्हं मफ्फका च्वंगु न्याह्नु दय् धुं कल ।
कथं कथंया वासः नके धुन, थी थी वैद्यत वयने धुन अय्न्
मचां मिखा बांलाक कने फूगु मखुनि । मचा म्हंमफूगुलि छे
सुयानं स्वाः चक्कं मजू ।

मचा ग्वतुका तथागु लासाय् कुनय् पयतुनाः वया स्वाः
तीले जुया स्वयाच्चवना । जि पुता ! स्वः, गुलि गंसि ज्वी
धुं कल । सासः ल्हाय्ने थाकु पह वो । मिखा न्हाचःनिसै
मैचाय्कूनि मचां । तोजक तुति थिया स्वया—स्वाउंसे च्वं ।
काचाकाचां तुती मेगु छवः भुंका बिया ।

मचाया लिक्कसं पाल्चा छप्पाः ज्याका तथागु—फुधे
मफुथे पुल्लुपुल्लु च्वाना च्वन । लिक्कसं थलबल व वासःया द्वं ।
थी थी वैद्यतसे बिया थकूगु वासःत । ग्व, सुयानं वासःनं
ज्या व्यूगु मखुथे । आः जिमि भाःतं श्रावस्तोया राजवैद्य
सेतः वनाच्च्वंगु दु । व हे वैन ज्वी । वं ला गथे लाय्के
मफं ?

बिरामी पिया: घोरे जुयाचवनाम्ह जि खापा चा:गु
 सल्लं कसंग वन । लिफ: स्वया--तग्वा:गु पगडि पुयात:म्ह
 राजवेद्य व नापनापं जिमि भा:त व ससबी नं । राजवेद्य
 न्होने वया: मचाया लिक्कसं पर्यतुत । मचाया नारि छक:
 थिया स्वत । खा: पाउंकल । मेगु नारि नं स्वत । अले
 जिपाखे छक: पुलुक्क स्वत । छत्तु: ता:हाकेक कसुका तल ।
 जिगु नुग: तस्सक भाराभारा मिन । राजवेद्य तीजक दना।
 लिक्क च्याका त गु पवाक्क सी धुंकूगु मत स्वया: घाल,
 “जित: स:तूगु लिबात । मचा सी धुंकल ।”

जि समंत कुतुं वोम्ह बें जुल । नुग:चु यातय मलात ।
 कोथा छेगुलि बुलुसे चवना वल । नुग: ह्युंसे चवना वन,
 कं क ह्युंसे चवना वन । प्यखेरं चुपाउं वा:गुथें ह्युंसे ...

छयो नगराथें ज्यातुसे च्वंगु ता:गुलि गुबेत मिखा
 मकना । मचा जायका बुलुहुं मिखाप्या: चाधका । हे कोथा
 तिन । न्होने माजुम्ह व केहें मत ऊंवातां दना च्वंगु, सस:बी
 व भा:तम्ह सीम्ह मचाया फुसय पयतुना: ऊळय जुयाच्वंगु ।
 जि ताल केहें भतया स:—“ऊ स्व, होस् वल डकिनिया ।
 बरू सिना हे वसां ज्युनि, छाया होस् वयका च्वनेमा:गु
 बोक्सिया । सुमांअजि थवयात लसि त्ताम्ह मिसा धा:गु धात्य
 ख:का ।”

“थव कुलांगारनीनं नं फीगु कुल भि याइला ?
 अलक्षिणानी !” माजुम्हस्यां नं तन ।

“ध्वं हे बांलाक मस्वःगुलि बाउचा लाय्के मफूगु ।
बांलाक वासःनं मनकूला छु मस्यु । थन छे च्वंपिनि भि ज्वी
धकाः नुगः क्वाताः क्वाताः मूम्हला खःनि लसि ।” ल्हा भाय्
यायां केहे भतम्ह हाब ।

तीजक छ्यों ल्हना । लासाय् चातुवाना च्वंम्ह जि
पुता खन । काचाक्क दनाः खातापाखे वना । मचायात छकः
धय्पुया । म्हतु मचाय्कं धाय्बल—“जि पुता !”

“म्वाल, म्वाल, स्वांग याय् म्वाल ।” निपलाः
न्ह्यचिलाः माजु न्यंकल, “मचाया ला नैम्ह नं छ, स्वांग
क्यनीम्ह नं छ । न्हापा हे धनपतिया छय् बिहायाना बी माःगु
जि काय्यात । थुजोम्ह बोक्सी ह्य् लात । जिपि हे बुद्धि
किलं नःपि ।”

दरुथी लाक्क हे ससःबीम्ह दनाः धाल, “का, जि
वनाः सिथं यंकेत माःमाःगु ज्वलं ज्वरे याः वने ।”

छू, जि पुतायात सिथं यंकेगु !? अले... जि हाकनं
न्हापायाथे स्वाहाने कुतुका च्वने माली, भातं स्वंमनुइका
च्वने माली, स्वन्हू प्यम्हूतक्कं प्वाः छांलाका च्वने माली, च्यो
म्वातिनं थें ज्या जक याना च्वने माली, केहे भतया सराः
जक फया च्वने माली, माजुया ब्वः जक फया च्वने माली,
लिथु ह्य्का च्वने माली... । जि हाला, “मखु, मखु ! ।
जि काय्यात सिथं यंके मते । जि पुता लाइतिनि । जि पुता
म्वाइतिनि ।”

स्यायत ! आकाकाकां ससःबो नं ल्हातीच्वंगु
 तुताम्हं यांकयाः जित मुइकल । आय्या !! जेंधुली वेंचुसे
 च्वंक कत्थिया दाग लाःबले जिगु म्हुतुं मचायूक हे पिज्वल ।
 ह्याउंक ततःउवयूक मिस्त्रा कनाः ससःअबु जंगे जुल, “लसि !
 कयने मते जितः छंगु अलक्षिणा रुवाः । हाः वे मते जि नाप
 डंकिनि । रुवाः स्वले रुवाः ! रुवालनिसें हे मचाया हि
 त्वनीम्ह बोक्सि थें च्वं ।”

“अथे घयादीमते बाः ! ततःधंपि वैद्य कयने । ततः-
 जिगु वासः नके । जि पुता म्वाइतिनि । लायूके मफूगु छु दु
 घका ? छु बाःया जक बाउचा लाइगु मयोला ? थः छय्
 म्वाइगु मयोला ? उके बाः, बाउचित सिथं यंकेगु खँ ल्हाना
 दीमते ।” जिगु नुगःया खँ ख्वसना सलं (वंका जि ।

केहे भतं म्हुतुस्यंकल, “बो जुल थें च्वं बोक्सि—
 सीम्ह मचायात म्वाकेगु खँ ल्हाइम्ह । हुँ बाः, फासँ । सना
 वैपिस्त नं घाय् मानि ।”

जि पुतायात सिथंयंके त्यंपि थुपि ! जि पुता—जिगु
 जोवनया जः ! जिगु भविष्यया जः ! छुं दि सां जितः
 याउंक सासः ल्हाके व्यूम्ह जि पुता ! छु जिगु सासःयात
 सिथं यंके त्यंगु अमिसं !? मखु, मखु !! जि पुता म्वाइ
 तिनि । जि पुता म्वाके तिनि । म्हाथे यानाःसां म्वाके तिनि ।

जि काचावक लासाय् च्वंम्ह जि पुतायात कयाः
 थःगु छाती प्यपुंका । अले चिल्लाय् दनाः हाला, कोथा

श्वक, “जि पुता म्वाइतिनि ! जि पुता लाइतिनि ! !
 छिमिसं मलाय्कूसा जि लाय्के । न्हाथाय् वनाःसां लाय्के ।”
 कोथाय् सकलें पक्क । प्यखेर छकः स्वयाः हानं चित्लाय्
 दना जि, “म्वाके मज्जू घाइम्ह सु व ? न्हाथे यानाःसां जि
 पुतायात म्वाके जि—न्हाथे यानाःसां ।” हाहां मचायात
 छाती प्यपुंकाः कोथां पिहां वया जि । छेनं पिहां वया ।
 पिने घम्प लुयाथें वा वै च्वंगुया वास्ता मद्दु जितः । कोथाय्
 च्वंपि सकलें अजुचाया च्वन, तर सुनांनं जितः गं मवः ।

+ + +

न्ह्यकः च्याकः घारांघारां याय् धुंका तिनि खापा
 चाल । चाय्कः वोम्ह मनूनं जितः खनेवं घाल, “अहो किंसा
 गौतमी ! स्वः म्ह छम्ह वां दाय्काः ? वा दुहां वा । छाय्
 थुइले ?”

“वैद्यजी ! जि पुतायात म्वाका दीमाल—न्हाथे
 यानाःसां ।”

“छु जूगु ? तस्सकं तच्चःलाकि छु ?”

“जि पुता सी धुं कल । वयात म्वाके माल वासा
 यानाः । विन्ति धाय् ।” जिगु लिसः न्यनाः वैद्य अजु चाल ।
 मचाया नारि थिया स्वत । घाल, “घत् लाति ! सी धुं कूम्ह
 नं लाय्के फेला ? जि ला मफु । गुजोगु माक्कुक् यना-
 च्वनाम्हसित थं वयाः ।”

जि ख्वाः स्युंकाः पिहाँ वया । दुनें वैद्यनीया सःताय्
दत, “सु वःगु हां खुह्ले ?”

“अं, छुं मखु । वीं छम्ह वःगु का ।” वैद्यया लिसः ।

लिवकर्स हे राजगृहया वैद्य छम्ह च्वं वै च्वगु घाःगु
ऊवात्त लुमन । वं सा म्वाके फेला जि पुतायात ? वयां
छे पाखे जि पलाः न्हाका । जि सःतागुलि बेलि यानाच्च्वम्ह
वैद्यजी कुहाँ वल । सोम्ह जिमि काय् वया न्हाणे तया बिया ।
मुसुकक न्हिलाः वं धाल, ‘मय्जु, सोम्हसित सुनांनं म्वाके
फेमसु । छिमि काय् जक सीगु मखु । छन्हु सकलें सी तिन;
जिपि वैद्यत नं सी तिन । सीपित म्वाकेत स्वय्गु वीं पह
जक खः । छन्हु सी मानिम्ह मचा खः, सित ।”

जितः हिं मि चाल । चित्लाय् दनाः हाला जि,
“मखु, मखु !! सकलें सीम्वाः थन । जिमि काय् थें जाःपि
जक सीगु खः । जिमि पुतार्थे जाःपि जक सीगु खः । सकलें
सी माःगु जूसा, सकस्यां सुं न सुं सीगु जूसा थुजोगु विपत्ति
जि हे छम्हसित जक छाय्ले ? मेपिन्त उलि दुःख जूगु दुला ?
जि पुता मदया जितः दुःख जुल, जि स्यू कं कं सास्ति माइ
तिनि जितः । मेपिन्त सास्ति याःगु दुला ? उकें मेपि सीगु
मदु उवीमाः । मेपि मसी उवीमाः । सकलें सी हे मानिगु
खःसा जिमि ससःअबुं जितः छाय् तुताम्हं दाल ? छाय्
जिमि माजुं जितः डंकिनि, कुलांगारनी, अलक्षिणानी धाल ?
छाय् जिमि केहे भतं जितः जिमि मचायात स्याःम्ह बोक्स

घाल ? छाय ? छाय ?? वैद्यजी, छि जि काय्यात म्वाके मफयाः ह्येकूगु जक खः जितः । जि काय्यात म्वाके ज्युनि । मेपि सीपि म्वाःयें जि काय्नं म्वाइतिनि ।”

थःगु हे सूरय् हालाचवनाम्ह जि वैद्यया जलःखलः सकलें प्यखें मूवय् धुकूगु मचाः । छाय्थें मस्यु, प्यम्ह न्याम्हस्यां जितः ल्हाः ज्वनाः साला हयाः वैद्यया छैनं पित हल । सकलें मतलबित ! जि पुता म्वाःगु स्वय् मफुपि, नुगःमूपि सकलें !

जितः सात्तुसालाः पित हःपित छकः जि ऊवे पियाः स्वया । ग्यानाः काचाकाचां त्वःतल अमिसं जितः । अपि मध्ये छम्ह जि बांलाक हे म्हसिल । तक्षशिलाय् वैद्य विद्या-व्वनावःम्ह सुनन्द खः व । जि वयागु ल्हाः ज्वनाः घया, “सुनन्द दाई, छि ला म्वाके फु ज्वीनि जि काय्यात !”

एवाः ह्याउंक तयाः सुनन्दं घाल, “गौतमी, जि ला छु आम मचायात सुं नं वैद्य लाय्के फेमखु ।”

वैद्यतसें लाय्के मफुसा छु ले ? जि मती वय्का— मेपिसंला लाय्के फे ! अले जि अन नापं च्वंम्ह छम्हसित बिनित्त याना— “का रे दाई, जि मचा छम्ह म्वाका व्यु रे, बिनित्त घाय् । कि सुनां लाय्के फु घयादिसँ ।” व मनु व्वो कय्कुंकाः लिसः मव्युसे सरासर वन । मेम्हसिके न्यना । व नं सुं क वन । मेम्हसिके न्यना । व न्हिलाः वन । लिक्क लिक्क च्वंपि सकलें जि अमिके नं न्यनीगु भनं मखुपह यानाः

छे वन । भचा लनेव ले छगुलि जिगु जुल । फुलुफुलु वा
 वेचंगु ह्युंगु लैया दत्थइ सीम्ह मचा घयपुना च्वनाम्ह जि हे
 याकःजा जक ! त्यानं त्यानुइ धुकल । भचा तापाक च्वंगु
 सिमा क्वे भवसू वना । अनसंतुं न्ह्यो बल—वां दाःगु नं
 चाःगु मखु, चिकूगु नं चाःगु मखु ।

कन्हेखुनु सुथय् न्ह्यल चाःबले सूखं च्वध्मक ध्यने
 धुकल । न्ह्यल चाय्वं मुलय् ग्वतुका तम्ह जि पुतायात छकः
 स्वया । अले छातो प्यपुंका । न्ह्योनेसं न्यागः किगः ध्येवा
 वां छोया तःगु खना । जितः पवंगि घकाः वां छोया थकूगु
 मखा जवी ?

लेय् वःपिके छम्ह छम्हसिके जि मचा लाय्के फुला
 घका न्यना । गुम्हस्यां जितः ववथीक स्वया वन, गुम्ह न्हिला
 वन, गुम्हं जि खनाः तापाकं मेपाखे वन । सुं नं जि पुतायात
 म्वाके फुपि महु । जि श्रावस्तीइ चाःहुला—ध्वः चाः वः चाः
 ल्याः मखासे चाः हुला, जि काय्यात म्वाका बी फुपि मामां ।
 थाय् थासय् मचात ध्वः ध्वः मुनाः जितः 'हे बी च्यं च्यं'
 हाय्कीगु । जि ग्वःकः ख्याना छोय् धुन ज्युगु मखु । स्वथाय्
 प्पथाय् अप्पां नं कय्का हःगु सह याय् माल । जि सुषबुध
 मदय्क चाःहुला च्वना छगू हे लक्ष्य ज्वनाः—ल्हाती च्वम्ह
 मचा म्वाकेगु ।

कन्हेखुनु जुल । अयनं जि मचा म्वाका बी फु घाःपि
 सुं नं नापलाय् मफुनि । सुथय् छथाय् गल्लीइ मस्त छध्वःचा

म्हृताच्चंगु खना । तःप्रीपि सुनानं जि काय् म्वाका बी फु
मघाः । ध्व मस्तसे जकं फुला ? छम्ह मचायाके जि तीजक
न्यना, “ऐ भाइ ! छ स्यूला सीम्ह जि काय्यात गथे घानाः
म्वाकेगु ?”

व मचां थः पासापित छकः स्वल । अले घाल, “छाय्
मस्यू घका !”

जिगु नुगः थाहां वल । काचाकाचां न्यना, “गथे ?
छु वासः यायुगु ?”

मचां घाल, “ओसिबले अचिरवति खुसि सिथय् हूं ।
अबले कं दूगु पलेस्वां छुपदः कयाः दन्न त्वमा च्वंगु तिमिला-
यात छा । अले पक्कानं छिमिकाय् लाइ ।”

जि खाः भचा कय्कुंका, “पलेस्वालय् कं हे दैमखु ।”

ल्यूनें छम्ह मचा हालाहल, “ओसिबले तिमिलान
दइमखु ।” सकलें हररं न्हिल—जितः गिजेयायां ।

लिककसं छम्ह स्वयबले हे भि खाःवःम्ह मनू वया
च्वंगु खनाः जिगु नुगः उखे हे वन । वं जि काय्यात म्वाके
फेला ? वयापाखे वनाः जि घया, “दाजु, छिके छगू न्यने
माःगु ...”

अबले हे ल्यूनेच्चपि मचात हालाहल, “ए दाजु, थःगु
लैय् कासं छि । व मिसा बी खः, बी । हे बी च्ये च्ये !”
जितः दुनुगलनिसं कुनुकुनु तं पिर्हावल । फियां फी मफया

मस्तयत ल्यू वना । तर सुयातं लाय मफु । लाय फुगु
जुसा... । लिफः स्वयाबले व मनू तापाक थ्यने धुकल ।
ब्वां ब्वां वनाः वयात लिलाकाः धया, “दाजू, जि मचा सित
धया । वयात म्वाके माल । न्हाथे यानाःसां ।”

मनू तक्क दित । जितः च्वनिसें व्वथ्यंक त्वथ्यीक
स्वल । अले बुलुहुं घाल, “स्व केहे मय्जु ! जि ला आम
सीम्ह मचा म्वाके मफु । तर जि आम मचा म्वाके फुम्ह मनू
म्हस्यु ।”

“सु ले ? सु वेद्य व ??” जि नां सीकेत हथाम्
चाया ।

“भगवान् बुद्ध !” वयागु लिसः ।

“थोकम्हे ग्रन दु व वेद्य, याकनं धयादिसें ।”

“यन हे श्रावस्तीया दक्षिणपक्षे च्वंगु जेतवन विहारय्
बिज्याना च्वंगु दु । अन हे हुं ।”

+

+

+

जेतवन विहार ! नगरया कोलाहल छति मदु—गुलि
शास्त, गुलि यैपुस्से च्वं । क्कंगःत म्ये हालाच्चंगु सिबय् मेगु
हाःसः छुं दूगु मखु । प्यखें वाउंके सिमात । थाय्थासय्
पिनातःगु थें च्वंक हे बांबांलाःगु स्वांमात बुया च्वंगु । न्हापा
गय् छकः हे वय् मनंगु ज्वी जि थुजोगु न्हाइपूगु थासय् ! ?

छमा सिमाया ववे म्हासूगु वसः पुनाः मुलुपत्ति
 थ्यानाः पयतुनाच्चम्ह छम्ह तःधम्ह मनु । वयागु स्वाः
 गय्चवं चक्कं ! गय्चवं थी—मानो रश्मि पिहीं वया चवंगु
 थें । स्वाः गुलि बाँलाः ! गुलि शान्त—मानो ससारया सारा
 दुःख कष्टं मुक्त जूम्ह थें । थ्व हे खै भगवान् बुद्ध धाःम्ह
 वैद्य !

जि न्ह्यने थ्यनेवं जिगु पुलि थःथःम्हंतुं बैय् चुल ।
 वन्दनायाय्त ल्हाः निपां अर्थे हे प्यपुन । अले चीसकं धया
 जि, “भन्ते छि तःधम्ह वैद्य धाःगु न्यना । उकें छियाय् वया
 च्वना ।” बुलुहुँ मिखा कनाः जिथाय् स्वल वसपोलं । मानो
 सारा संसारया करुणा जितः प्वंकूथें ताल जि । जिगु नुगः
 याउँसे च्वन । हानं धया, “भन्ते ! जि किसा गीतमी खः ।
 जि काय् सित । थ्वयात म्वाका बिज्याय् माल छलपोलं ।
 पक्कानं छलपोलं जि पुता म्वाके फे । बिन्ति भन्ते !”

“केहेँ मय्जु, छिमि काय्यात जि म्वाके फु । तर...”
 वसपोलया गम्भीरगु सः नुगलय् दुने थ्यंक सललल दुहाँ वन ।
 गुलि यैपूगु सः ! गुलि करुणां जा.गु सः !! जिगु तुत्ति बैय्
 मचुल । काचाकाचां धया, “धयाबिज्याहुँ भन्ते, तर छु ?”

“तर वासः थाय्त जितः तू छपासः माः ।”

“व ला उधिमे कया ह्य् भन्ते ।” जि लय्ताया
 न्यासि चाया बिया ।

“केहे मय्जु ! तू शुद्धगु माः । व छे नं कयाहःगु तू माः, गन थौं तक्क सुं नं सीगु महु । फु ला ?”

तू छपासः हय्त छु माःगु ? आः थथे वनाः कया हम् जि । थथे मती वय्काः वसपोलयात वन्दनायानाः जि नगर-पाखे स्वयाः वया ।

नगरया सिथय्सं च्वंगु उत्तरा अजिया छे वना जि । उत्तरा अजि जितः खनेवं घाल, “किसा गीतमी ! छु छिमि काय् म्वाकाव्यु धाः वैगुला हानं ?”

“मखु अजि जि तू छपासः काः वैम्ह ।”

“छु याय्त ?” बुरि अजु चाल ।

“जिमि काय् म्वाकेत ।” जिगु लिसः थ्यनाः बुरि जितः ववध्यंक छकः स्वल । अले छुं मघासे सरासर तलम् वनाः तू छपासः कया हल । जि ल्हाती फया कया । तू कयाः पिहां वय् थ्यनाम्हस्या ऊक्तात्त नुगलय् वन—सुं नं मसीनिगु छे नं तू कया हचि धाःगु । जि लिफः स्वयाः तीजक थ्यना, “अजि, फोथाय् छे सुं सी धुं कलला ?”

“छाय् ? नौने हे तिनि बाज्या मद्गुला खःनि ।” बुरि लिसः बिल ।

जि नुगः ऊयातुकाः धया, “अय्सा थ्व तू म्वाःल जितः अजि ।” तू लित्त बियाः बुरियात पक्क यानाः जि छे नं पिहां वया । लिक्कसं च्वंगु छे वना । अनच्चम्ह मिसा स्वय्बले हे भिम्ह थें च्वं । खाः नं चक्कं । धनला मनु मसीनि ज्वी सुं हे । जि सरासर वयाथाय् वनाः मछाः मजुसे

तू छपासः पवना । सीम्ह मचा घय्पुना च्वनाम्ह जित खनेवं
मिखाफुसि कय्कुंकाः व मिसां न्यन, “छाय् तू ?”

“जि पुतायात म्वाकेगु वासः दय्केत ।”

“सुना काय्के हःगु ?” मिखाफुसि कं कय्कुंकल वं ।

“भगवान् बुद्ध ।”

“अय्सा खै का । थन हे च्वनाच्च्वे, जि कया वय् ।”

व बने त्यंम्हसित गनाः जि घया, “आसेनि तत्ता ! जितः सुं
नं मसीनिगु छे नं तू छपासः माःगु । थन छे सुं नं मसीनिगु
खःला ?”

“थनला ? थन जिमि काय् सी धुंकल । दाजुभत
सी धुंकल । ससःअबु सी धुंकल । मेमेपि नं यक्को सी
धुंकल ।”

“अय्सा म्वाःल । तू कया हया दी म्वाःल ।” जि
स्वाः ह्युंकाः लिहाँ वया । लिक्कस च्वंगु मेगु छेला सुं
सेठपिनिगु थें च्वं । थनला पक्कानं सुं मसीनि ज्वी । ध्येवा
दुपिनिला वासः यानाः ला हे लाय्कीनि । थन हे बने माली ।

घात्थें अन हे बना जि । ख्वखना सलं तू छपासः
पवना जि । जि खनाः करूणा चालला मस्यु, अनया साहुनी
नं दुने बनाः तू काः वन । लिहाँ वःबले छदेमा तू ज्वना बल ।
जि तीजक न्यना, “थन छे सुं सी धुंकलला छु थें ?”

साहुनीम्ह तंम्बय्कल, “बरे वी ! छत्त तू नं बी
मानि, थन छे सु सु सित घकाः कने नं मानिका मखुला ?

सीमाःपि सी धुंकलका । छन्त छाय् ? हूँ पिहां हूँ । यन च्वने मते ।”

अनं नं पिहां वया । छेँखा छेँखा पत्ति बनाः तू छपासः पवं बना जि । सेठपिषाय्, वैद्यपिषाय्, जुजुयाषाय् सकसिषाय् नं बना जि । तर महँ, शुढगु तू गनं नं काय्मफु । आवस्ती छगुलि चाःहुले धुन । यःगु हे छेँ छखा त्वःता मेगु फुक्क छेँ ल्हाः फःवने धुन । सुं नं मसीगु छेँ जि गनं नं ल्हीके मफु । गनं काय्पि, गनं म्हाय्, गनं माँ-बो सीपि, गनं अबु बाज्या । गनं न्हापा न्हापा सी धुंकूगु, गनं थौं म्हिगः हे तिनि सीगु ।

जि बुत ! जि जि काय् म्वाकेत शुढगु तू छपासः कया ह्य् मफुत । जि जि पुतायात म्वाके फंमखुत । तर जि काय्यात म्वाके फंगु हे नं गथे ? अथे म्वाके फंगु जूसा जुजुया खलः गुबलें सी मालीला ? बैद्यत गुबलें सी मालीला ? तर अपि सकलें सिना च्वंगु दु । जि काय् छम्हजक सीगु मखु-लाना च्वन । सीमानि सकलें, अले थुकियात सुनानं पने फंमखु—ध्व खँ जि थुल । भराय् भराय् खागु छेँ च्वंपि सीगु जितः थ्यंका हल । ततःसकं बल्लापि नं म्वानामच्वंगु जि थुल । बालाःपि ज्वीमा, स्वाः भज्यंपि, सुं नं न्हाबलें म्वाना मच्वं । मृत्युया न्हाोने दया माया मदु, जातपात मदु, घनी गरीब मदु, ध्वया काय् वया काय् मदु, ह्याउंमचा वाउंमचा मदु—सकलें समान । जिमि हे जक काय् सीगु मखु लाना च्वन । जि जक छाय् बीं थें थः काय्यात म्वाकेत सनाच्वनागु,

शुबलें ज्वी मर्केगु ज्या याय्त सनाचवनागु ?

जि जि पुतायात छकः स्वया । म्ह कारावक चवने
 मुंकल । थःगु म्हय वसःया गतिपति मद्गुनं जि चाल ।
 काचाकाचा वसः मिले याना । प्वाथय नयपित्या थें न चवना
 चल । घात्थें म्हीगंसिं छुं हे मनैनि जि । जि तप्यंक दिपय
 चना । अन च्याका तःगु छगू सिंपेय जि पुतायात तीजक तया
 बिया । थः काय ह्वाना ह्वाना छवःगु जि खन । तर छाय्थें
 मस्यु, जिगु मिखां छफुति नं खबि पिहां मवो ।

जेतवन विहारय हाकनं लिहां वया । भगवान् बुद्ध
 अये हे शान्त नक्सां सिमाया ववे च्वंचवना बिज्याःगु ! । ज
 खना वसपोल मुसुकक न्हिला बिज्यात । वसपोलयात वन्दना-
 यासे घया जि, “भगवान् ! जि थुल । जि थुल कि ससार
 अनित्य खः । संस्कार अनित्य खः । जीव अनित्य खः । जि
 अनित्य चाल भन्ते । जि दुःख चाल भन्ते । जि अनात्मा चाल
 भन्ते । छलपोलं बिया बिज्यागु शिक्षा थुल भन्ते । गुलि नं
 उत्पन्न ज्वी व फुकक विनाश ज्वी—थ्व नं थुल भन्ते । जितः
 छलपोलया सरणय कया बिज्याहूँ ।”

“संघय दुहां वय् न्ह्याःला ?” बुद्धं न्यना बिज्यात ।

“न्ह्याः भन्ते ! जि आवलि जन्मकाःछि बुद्धया
 सङ्गय वयाम्ह जुल, घर्मया सरणय वयाम्ह जुल, संघया
 सरणय वयाम्ह जुल ।”

धर्मकीर्ति प्रकाशन-
(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया भिनिगु विपाक	(२६) बोधिसत्व
(२) अभिघर्म भाग-१	(२७) शाक्यमुनि बुद्ध
(३) मंत्री भावना	(२८) अनत्त लक्ष्ण सुत्त
(४) ऋद्धि प्रातिहार्य	(२९) वासेट्ठी थेरी
(५) योम्ह म्हाय्	(३०) धम्म चक्कप्पवत्तन सुत्त
(६) पञ्चनीवरण	(३१) लक्ष्मी द्यो
(७) बुद्ध धर्म, द्वितीय संस्करण	(३२) महास्वप्नजातक
(८) भावना	(३३) अभिघर्म भाग-२
(९) एकताया ताःचा	(३४) बाख्ँया फल भाग-१
(१०) प्रेमं छु ज्वी ?	(३५) " " भाग-२
(११) कर्तव्य	(३६) जातक बाख्ँ, द्वितीयावुत्त
(१२) मिखा द्वि. संस्करण	(३७) राहुलयात उपदेश
(१३) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१	(३८) अहिंसाया विजय
(१४) " " -२	(३९) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(१५) त्रिरत्न गुण स्मरण
(तृतीय संस्करण)	(४०) मुखंम्ह पासा मज्जू
(१६) परित्राण (द्वितीय संस्करण)	(४१) बुद्धया अर्थनीति
(१७) कर्म	(४२) श्रमण नारद
(१८) प्रार्थना संग्रह द्वि. संस्करण	(४३) क्षान्ति व मंत्री
(१९) बाख्ँ भाग-१	(४४) उखानया बाख्ँ पुचः
(२०) " " -२ द्वि. संस्करण	(४५) पालि भाषा अवतरण
(२१) " " -३	(४६) पालि प्रवेश भाग-१
(२२) मत्ति भिसा गति भिनी	(४७) चमत्कार
(२३) बौद्ध ध्यान	(४८) मणिचूड जातक
(२४) हृदय परिवर्तन	(४९) चरित्र पुचः
(२५) न्हापांयाम्ह गुरु सु ? द्वि. सं.	(५०) महाजनक जातक
	(५१) गृही-विनय तृ. संस्करण

(५२) बाखैँ भाग-४	(६२) जप पाठ व ध्यान
(५३) अभिघर्म	(६३) लुम्बिनी विपस्सना
(५४) सप्तरत्न घन	(६४) विश्व धर्म प्रचार देशना
(५५) महासति पट्टान सूत्र	(६५) योगीया चिट्ठी
(५६) शान्तिया त्वाधः	(६६) बुद्ध-जीवनी
(५७) चरित्र पुचः भाग-२	(६७) पालि प्रवेश भाग-२
(५८) बुद्ध व शिक्षा	(६८) विश्व धर्म प्रचार देशना
(५९) जातक माला भाग-१	-भाग २
(६०) बौद्ध ध्यान भाग-२	(६९) जातक माला भाग २
(६१) किसान गौतमी	(७०) सर्वज्ञ

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(११) लक्ष्मी
(२) बौद्ध दर्शन	(१२) उखानको कथा संग्रह
(३) नारी हृदय	(१३) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१४) मिलिन्द प्रश्न
(५) पटाचारा	(१५) श्रमण नारद
(६) ज्ञानमाला	(१६) वेस्सन्तर जातक
(७) बुद्ध र वहाँको विचार	(१७) बौद्ध विश्वास भाग १
(८) शान्ति	(१८) सतिपट्टान भावना
(९) बौद्ध ध्यान	(१९) बौद्ध विश्वास भाग २
(१०) पञ्चशील	(२०) बौद्ध दर्पण

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar

मुद्रक- नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं, नेपाल ।